

Seminari d'estètica i filosofia de l'art

Codi: 100281

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OT	3	0
2500246 Filosofia	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Jessica Patricia Jaques Pi

Correu electrònic: Jessica.Jaques@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

És una avantatge poder llegir en francès, tot i que no és indispensable. D'altra banda, i respecte a les llengües a l'aula i als processos avaluatoris, són benvingudes, a més del català: castellà, francès, anglès, italià, portugués i alemany

Equip docent

Ricard Ripoll Villanueva

Antoni Rossell Mayo

Gerard Vilar Roca

Jessica Patricia Jaques Pi

Yaiza Ágata Bocos Mirabella

Ager Perez Casanovas

Eva Maria Jiménez Moreno

Valentín Roma Serrano

Francesc Cortés Alcaraz

Equip docent extern a la UAB

Andrea Soto

Androula Michäel

Barbara Bayarri

Christine Piot

Clara Laguillo

Claustre Rafart

Emmanuel Guigon

Laura Vilar

Margarida Cortadella

Marie-Laure Bernadac

Membres del Projecte d'Innovació docent artencurs

Sara Gómez

Sílvia Galí

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'assignatura *Seminari d'Estètica i Filosofia de l'art* porta per subtítol: *Filosofia amb Picasso*. L'objectiu principal d'aquesta assignatura és fer filosofia *amb* l'art. Tot emmarcant-se en l'àmbit de la filosofia aplicada, pretén la proximitat màxima entre les pràctiques artístiques i les pràctiques discursives sobre les mateixes: pretén comprendre la *poiesis* artística atenent tant les paraules com les coses. Les pràctiques referencials pertanyen al corpus picassà, en una selecció d'obres que n'inclou d'objectuals (pintures, escultures, *ready mades*, gravats), documentals (fotografies, filmacions), textuais (poemes, aforismes, textos teòrics), performatives (obres de teatre i dramatúrgia, coreogràfiques, gastronòmiques). El discurs pretendrà assolir pràctiques creatives i discursives innovadores i professionalitzadores en l'àmbit de l'estètica contemporània. Els objectius específics són :

1. La pràctica de la construcció de relats filosòfics respecte a fets artístics
2. L'assoliment d'un grau inicial d'experiència en la filosofia aplicada a la construcció de relats artístics i la seva incidència en els fòrums de debats corresponents i en la professionalització.
3. El coneixement a fons dels textos implicats
4. El coneixement dels processos creatius picassians especialment interessants per a la filosofia aplicada i la creativitat contemporània
5. L'esperonament de la creativitat en la formació filosòfica de l'estudiant
6. La professionalització en el món de la creativitat des de la pràctica discursiva
7. La preparació per a la formació en estudis avançats sobre creativitat. L'assignatura té un fort vincle amb el Doctorat Picasso (UAB-MPB)

Competències

Filosofia

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals actituds filosòfiques en l'àmbit de l'estètica i saber aplicar-les críticament en el món de l'art.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits.
4. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari
5. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
6. Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom
7. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
8. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
9. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
10. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
11. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
12. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
13. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
14. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
15. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
16. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
17. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
18. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text
19. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
20. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
21. Interpretar els continguts d'un text de teoria artística.
22. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
23. Participar en debats sobre qüestions filosòfiques respectant les opinions dels altres participants
24. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
25. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.

Continguts

Els continguts es constituïran en forma de cinc correlacions especialment fructíferes per als objectius pretesos. S'indiquen les lectures filosòfiques que ajudaran a generar-ne un discurs.

1. La *poiesis* i la política: fer en l'art. * Aristòtil, *Poètica*, textos seleccionats. *Jèssica Jaques, traduccions de les obres de teatre de Picasso. *Rancière: *El viraje ético de la estética y la política* (capítols seleccionats)
2. *Stories / history* en els relats sobre les arts: *Hume : *On the Standard of Taste* *Kant : "L'ús regulatiu de les idees" ; *Foucault: « Las Meninas »; *Lyotard: la condició postmoderna; * Didi-Überman, G., *Lo que vemos, lo que nos mira*
3. La trobada entre el gest i el traç; la tactilitat com a frontera entre la receptivitat i la productivitat.
*Merleau-Ponty - "Las dudas de Cézanne"
4. Privilegi de la successió contra el privilegi de la simultaneïtat en la narració sobre les arts (*Hegel: Introducció a l'Estètica; *Warburg, A. *Atlas Mnemosyne*; * Didi-Huberman, G.: *Atlas. ¿Cómo llevar el mundo auestas?*)
5. Disciplina / indisciplina en els processos creatius *Kant : el joc de les facultats de l'ànim, § 46-49; *Rancière: "Pensar entre la disciplinas"; *Feyerabend: "Contra el método")
4. Creativitat autònoma / creativitat heterònoma.
 - 4.1. Què és crear. (*Kant: KU §46; *Deleuze, ¿Qué es el acto de creación?; Feyerabend - "Creativity: A Dangerous Myth")
 - 4.2. El taller laboratori
 - 4.3. L'amistat i la creació col·lectiva : polifinies i ventríloques *Aristòtil: *Ètica a Nicòmac*, llibre VIII; *KANT, KU: primera i tercera definició del bell
5. Obra autònoma / obra heterònoma
 - 5.1. Construcció (Cassirer: *Antropología Filosófica*, cap. IX) / Mimesi - Expressió
 - 5.2. Símbol - signe *Cassirer, *Antropología Filosófica*, cap. IX; *Krauss: Los papeles de Picasso).
 - 5.3. Força / Harmonia
 - 5.4. Artificiació / desartificació
 - 5.5. Aura /desaturatizació
 - 5.6. Excès / precarietat
 - 5.7. Fragment/obra
 - 5.8. Simultaneïtat / Successió -
 - 5.9. Unicitat / Sèrie
 - 5.10. Autoria / Variacions (*Foucault, "¿Qué es un autor?")
 - 5.11. Autoria / Anonimat (*Foucault, "Les hetereotopies")
 - 5.12. Història de la pintura - pintura d'història (*Jèssica Jaques, "Las Meninas de Picasso, 1957: Cal·ligrafies de la indisciplina")
 - 5.13. Memòria / Oblit
 - 5.14. Icona / Repetició
 - 5.15. Geni /Anonimat
 - 5.16. Identitat / exorcismes

5.17. Autorretrat / metamorfosi

5.18. Iconografies /metamorfosis. El cas de les iconografies culinàries. *Ovidi, *Les metamorfosis*. textos sel·leccionats

5.19. Obra / imatge

5.20. Compromís (Sartre) / llibertat

5.21. Política / economia

6. Cos i gènere: el cas Picasso. La masculinització de la història de l'art. La dona forta en Picasso. *Foucault, "El cuerpo utópico"; **JJ, Picasso en Gósol, 1906 (capítols sel·leccionats). Gertrude Stein: Picasso, 1908. I poemes triats.

Metodologia

La metodologia és la neosocràtica, és a dir: la generació i la transferència de coneixements des de la reivindicació del potencial formatiu tant d'estudiants com de professors. Està dirigida des del Projecte d'Innovació Docent *artencurs*, del qual Jèssica Jaques n'és Investigadora Principal. En aquest projecte d'innovació docent intervenen diversos Graus: Filosofia, Història de l'Art, Musicologia, Disseny, Dansa i Coreografia, amb especial atenció a llur intersecció. L'àmbit d'acció és el recuregut de la formació fora de l'aula a l'aula, en aquesta direcció. El model pedagògic és el neosocràtic. L'àmbit és el de l'estètica aplicada, en un afany per la professionalització en projectes filosòfico-artístics d'incidència en l'esfera pública. És en atenció a aquesta qüestió que els alumnes que ho desitgin i en mostrin les competències podran fer les pràctiques de grau amb vincles amb el món picassà.

Si la situació sanitària ho permet, algunes activitats docents es desenvoluparan al Museu Picasso de Barcelona i amb intervenció de l'equip que hi treballa. Això fa que, per cobriment de l'assegurança escolar externa, la matrícula de l'assignatura s'incrementi en 5 €. Val a dir que aquesta despesa es veurà compensada per la quantitat d'activitats gratuïtes que podrem dur a terme al museu.

Les activitats dirigides consten de classes de discussió amb una alta incentivació a la participació, així com de seminaris i programes de tutories en microgrups i individuals

Les activitats supervisades estan formades per les contribucions als seminaris i les aportacions a les proves escrites, així com a visites presencials o digitals a museus i centres artístics recomanats a principis de curs i en l'intent que la praxis discursiva acompanyi una praxis artística segons els procediments de l'estètica aplicada.

Les activitats autònomes tenen com a referent essencial la lectura de i el treball conceptual i d'aplicació sobre els textos i imatges avaluable.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes, seminaris, tutories en microgrups i individuals	60	2,4	11, 12, 14, 25
Tipus: Supervisades			

workshops de praxis de narrativa artística i visita a exposicions, esdeveniments artístics, proves, contribucions als seminaris	30	1,2	3, 4, 7, 9, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24
Tipus: Autònomes			
lectura i conceptualització de textos i treball sobre imatges	52,5	2,1	2, 6, 7, 9, 11, 13, 22

Avaluació

L'avaluació es realitzarà de manera contínua i evolutiva. S'efectuaran tres proves obligatòries i una d'optativa. Les obligatòries seran: 1. Un examen que es proposarà una setmana abans per correu electrònic als alumnes, que hauran triat un referent picassà o pràctica estètica pròpia que pugui relacionar-se amb Picasso que conservaran tot el curs; 2. Presentació en mapa-constel·lació i en tres pàgines de text d'un projecte per a presentar (de moment ficticiament) al MPB o al *Doctorat Picasso* o en una intersecció amb entre aquests i el projecte *Open Up* (sobre creativitat migrant), que ha de tenir com a base l'aplicació dels textos a la pràctica triada inicialment. 3. Presentació del projecte com si es presentés per a ser acceptar. Pautat i tutoritzat. Màxim 3500 paraules. Totes les proves es lliuraran a l'adreça <picassouab@gmail.com>. Si l'estudiant està en situació de bretxa digital ho comunicarà amb antelació a l'entrega del primer examen a Jèssica Jaques i es proposarà una solució institucional.

En principi i excepte canvis en el dia a dia de la Facultat o força major, els dies de les proves / lliuraments obligatoris són: 16 octubre, 16 novembre 15 gener.

Les preguntes de la primera prova s'enviaran una setmana abans per correu electrònic. Les tres proves obligatòries tindran la mateixa puntuació de 2,5. Això significa un màxim d'un 7,5/10. A més, l'alumne està convocat a realitzar optativament el *Quadern de Bitàcola* que serà enviat quinzenalment a l'adreça sota uns requeriments concrets i que s'avaluarà amb un màxim de 2,5 punts; els lliuraments hauran de ser puntuals isetmanals a partir del 2 d'octubre i seguint amb els dies: 16 i 30 octubre, 6 i 20 novembre; 4, 18 desembre. Les dates són *deadlines* i no poden ser substituïdes per dates posteriors. Els lliuraments es podran anar treballant al despatx durant tot el curs. En ser avaluació no només contínua sinó evolutiva, la nota final no serà la mitjana sinó que s'avaluarà l'evolució de l'estudiant. La recuperació, amb data i lloc fixats per la Facultat, queda reservada als alumnes que no s'hagin presentat a una de les tres proves (éssent preceptiu presentar-s'hi als 2/3) o que n'hagin suspès una, dos o tres. Cada prova s'ha d'aprovar independentment de les altres dues.

La nota de l'alumne serà "no avaluable" quan al final del procés no s'hagi presentat a una, dues, tres de les proves.

La recuperació, amb data i lloc fixats per la Facultat, queda reservada als alumnes que no s'hagin presentat a una de les tres proves (éssent preceptiu presentar-s'hi als 2/3) o que n'hagin suspès una, dos o tres. Cadaprova s'ha d'aprovar independentment de les altres dues.

La nota de l'alumne serà "no avaluable" quan no s'hagi presentat a una, dues, tres de les proves.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció pertinent dels temes a tractar a l'hora de plantejar les principals qüestions de la filosofia de l'art a partir d'una obra o d'un altre tipus de referent estètic
2. La claredat argumentativa
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les sessions teòriques
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries
6. La correcció de l'estil d'escriptura
7. La capacitat de discussió amb el grup i sobre els textos.
8. L'audàcia en l'apropiació dels continguts (*sapere aude*), és a dir, l'apropiació dels continguts i el desenvolupament de la creativitat

9. El plagi donaria lloc a un acurat treball de conscienciació formativa. Val a dir que la normativa al respecte diu: "En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la o qualificació final d'aquesta assignatura serà 0".

La revisió de cada prova es realitzarà fins a la prova següent als horaris habituals de despatx. La revisió ordinària global de l'assignatura es realitzarà un dia concret que s'indicarà al gener, i serà al despatx.

S'encoratja als alumnes a venir a treballar al despatx llurs referents estètics / artístics i llurs quaderns de bitàcola. Un cop acabada l'assignatura, se'ls convidarà a contribuir al bloc d'artencurs:
<<https://artencurs.wixsite.com/artencurs>>

Totes les indicacions importants quedaran escrites al Moodle, per tal de deixar-ne constància escrita pública.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Quadern de bitàcola	25 %	5	0,2	2, 3, 6, 9, 12, 13, 14, 16, 21, 23, 24, 25
Tres lliuraments o exàmens	Tres exercicis de 25% cadascun	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25

Bibliografia

Textos filosòfics / estètics de lectura obligatòria

Aristòtil, *Poètica*. Madrid, Gredos.

Aristòtil, *Ètica a Nicòmac*. Madrid, Gredos

Cassirer, E., « Art », *Antropologia filosòfica*. FCE (1944)

Didi-Huberman, G.: *Atlas. ¿Cómo llevar el mundo a cuevas?* Madrid: Museo Reina Sofía, 2010.

Didi-Überman, G., *Lo que vemos, lo que nos mira*, Buenos Aires, Manantial, 2010.

Hegel, G. W., *Lliçons d'estètica* (Introducció). Barcelona, ed. 62 (1835).

Hume, D : *L'estàndard del gust* (1757). -*Of the Standard of taste*. Boston: The Harvard Classics, vol 27., 1909-1914. First published in 1757. On line edition:

[<http://www.bartleby.com/27/15.html>]. Trad. Cast *La norma del gusto*, Museu valencià de la Il·lustració i de la Modernitat, 2008.

Jaques, J. "Las Meninas de Picasso 1957,; Caligrafies de la indisciplina"; a MARÍ, AN. *La modernitat Cauta*, Angle Editorial, 2015.

JAques, J., "Qué se cuece en el *El Deseo atrapado por la cola o la dramatúrgia gastropoiética en la ocupación*". La cocina de Picasso, MPB, 2018.

KANT, I., *Crítica de la facultat de jutjar*. Barcelona, Ed. 62, 2004 (1790),

Krauss, R. *The Picasso Papers*. New York: Farrar, Strauss, and Giroux, 1998.

FEYERABEND, "Creativity: A Dangerous Myth" in *Critical Inquiry*, 13(4), 1987, pp 700-711.

FOUCAULT, M. "Heterotopias", *Topografías*

FOUCAULT, M. "El cuerpo utópico", *Topografías*

FOUCAULT, M., « Las Meninas" (*Les suivantes*). *A las Palabras y las cosas* (*Les mots et les choses*), Barcelona, Paidós, 1997 (1964 /1966)

MERLEAU-PONTY, *La duda de Cézanne*. Madrid, Casimiro, 2012.

Rancière, J., *Pensar entre las disciplinas*. *Brumaria* 268 (2008).

Sartre, J. P., "Qu'est-ce que la littérature?", *Les Temps Modernes*, 1947; recollit a *Situations II* . París: Gallimard, 1951.

WARBURG, A. *Atlas Mnémósyne*. Madrid, Akal, 2010.

STEIN, G., Picasso. Península, 1938. I poemas trias.

Textos de filosofía de l'art de lectura recomanada

AAVV: *What is Contemporary Art?*, Berlín, Sternberg Press, 2010

AGAMBEN, G., *Desnudez*, Barcelona, Anagrama, 2011

Belting, H., *The End of the History of Art?*. The University of Chicago Press, 1987 (1983)

Bourriaud, N., *Estética Relacional*. Buenos Aires, Adriana Hidalgo, 2006 (1997)

DIDI-HUBERMAN, G., *Ante el tiempo. Historia del arte y anacronismo de las imágenes*, Buenos Aires, Adriana Hidalgo, 2006

DIDI-HUBERMAN, G., *Pueblos expuestos, pueblos figurantes*, Buenos Aires, Manantial, 2014

Jaques, J., *Kant's Aesthetic Reading of Aristotle's Philia: Disinterestedness and the Mood of the Late Enlightenment*. *Revista de Filosofía*, Vol. 37, 2 (2012): 55-68.

KRISTEVA, J., *Desire in Language*, New York, Columbia University Press, 1980

LIPPARD, L. R., *Six years: the dematerialization of the art object from 1966 to 1972; a cross-reference book of information on some aesthetic boundaries*, Nueva York, Praeger, 1973

LORCA, F. G. Piero Menarini, ed. *El maleficio de la mariposa*. Cátedra, Madrid, 2009.

Jaeger, W., *Paideia :losideales de la cultura griega*. México, FCE.

Lorca, F. G, *La casa de Bernarda Alba*.

PAGLIA, C., *Sexual Personae: Art and Decadence from Nefertiti to Emily Dickinson*, New Haven, Yale University Press, 1990

RANCIÈRE, J., *El inconsciente estético*, Buenos Aires, Del Estante, 2005

RANCIÈRE, J., *El viraje ético de la estética y la política*, Santiago de Chile, Palinodia, 2006

WALLIS, B. (ed.), *Arte después de la modernidad*, Madrid, Akal, 2001.

Sartre, J. P, *A puerta Cerrada*. (1954)

Sartre, J.-P. *Paris sous l'occupation*. London: La France Libre, 1945.

Schiller, F., *Cartas sobre la educación estética del hombre* (1795).

VILAR, G. *Desartización. Paradojas del arte sin fin*, Salamanca, Ediciones de la Universidad de Salamanca.

VILAR; G., Jean-François Lyotard: Estètica i política. Barcelona, Pensament polític postfundacional, 2019.

Textos específics sobre Picasso per a l'assignatura

Ascal, B., Pablo Picasso. Poèmes & Propos. Alphaboof, Paris, 2013.

Bernardac, M.-L. -Piot, C.. *Picasso écrits*. París: Éditions de la Réunion des musées nationaux: Gallimard, 1989.

Bernardac, M.-L / MICHÄEL, A.. *Picasso, propos sur l'art*. Paris: Gallimard, 1998.

Brunner, Katheleen. *Picasso Rewriting Picasso*. Black Dog Publisher,

Daix, P., *Le nouveau dictionnaire Picasso*. Ed. Robert Lafont, S.A., París, 2012.

Garaudy, R. *Le Communisme et la renaissance de la culture française*. Paris: Sociales, 1945.

KRAUSS, R., *Arte desde 1900: modernidad, antimodernidad, posmodernidad*, Madrid, Akal, 2006.

Krauss, R. " In the Name of Picasso." *October*, no. 16 (March 1981): 5-21.

JAQUES, J., "*Las Meninas*" de Picasso, 1957: *cal·ligrafies de la indisciplina*, a MARÍ, A. (ed). *La modernitat cauta*. Barcelona, Angle Editorial, 2014.

Jaques, J., *Picasso en Gósol, 1906: un verano para la modernidad*. Madrid, Antonio Machado, 2006.

JAQUES, J., "Repenser Picasso. *Le désir attrapé par la queue* et les iconographies culinaires de l'absurde et de la stupeur", *Proceedings of the European Society of Aesthetics* 7, 2015, pp. 297-316.

JAQUES, J., "Qué se cuece en el teatro de Picasso", MUSeu Picasso de Barcelona, 2018.

Michaël, A. - Wolf, L., (Ed.), *Le Cahier de l'Herne : Picasso*. Ed. de l'herne, París, 2014.

Michaël, A., *Picasso Poète*, Les Éditions Beaux-Arts de París, 2008.

STEIN, G., *Writings*, 2 vols. Library of America, 2009.

Steinberg, L., "El burdel filosófico".

ROMA, Valentín, *Economía: Picasso*, Museu Picasso de Barcelona, amb el co-comissariat de Pedro G.Romero; *Archivo F.X.: Wirtschaft, Ökonomie, Kunjunktur*, Württembergischer Kunstverein de Stuttgart. Barcelona, MPB, 2012 .

Textos de Picasso

Inglada, Rafael (ed.), *Pablo Ruiz Picasso. Textos Españoles* (1894-1968). Málaga, BAMC, 2006.

Jaques, J., Una selecció dels textos de Picasso seran proposats durant el curs segons la traducció de la professora responsable de l'assignatura, especialment els de teatre.

Michaël, A., *Picasso Poèmes*. Ed. Le Cherche Midi, París, 2005. Trad. Cast. de Anna Nuño. Barcelona Editorial, 2008.

Textos generals sobre Picasso

A principi de curs es facilitarà una bibliografia general de Picasso focalitzada des dels treballs proposats per els alumnes.